

הגדה של פסח (12)

מכת ברד

ככל ששוקע האדם בחטא צריך הוא לתפילה חזקה יותר

במכת ברד, כשביקש פרעה ממשה "העתירו אל ה' ", כתיב: "כצאתי את העיר אפרש את כפי אל ה' ", ומפרש התרגום, דהיינו פרישת כפיים בתפילה, וכתיב אח"כ "ויצא משה מעם פרעה ויפרש כפיו אל ה'", שהתפלל בפרישת כפיים, והוא ענין דכתיב במגילת איכה "נישאל לבבנו אל כפיים אל א-ל בשמים", שהמתפלל שופך את לבו, וכאילו הוציאו מגופו והרימו כלפי מעלה במסירות נפשו בתפילה להקב"ה, שזוהי תפילה נוראה ועצומה של מסירות נפש. בעצם היתה זו הפעם השלישית שביקש פרעה ממשה להתפלל עליו, אלא שבפעם הראשונה, במכת צפרדע, נאמר: "ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים", די היה בצעקה אחת, בפעם השנייה נאמר: "ויצא משה מעם פרעה ויעתר אל ה'", ופירש רש"י: "נתאמץ בתפילה...והירבה להתפלל", כבר לא הועילה צעקה אחת, והיה צריך באמת להרבות בתפילה, ובפעם השלישית הועילה רק של מסירת נפש. נמצאנו למדים, שככל שהאדם מרבה להשתקע בחטא, צריך הוא לתפילה חזקה ועמוקה יותר כדי שירחם עליו ה'. הרי לב כל אחד יודע מרת נפשו, כמה שמקצר הוא בחיובו כלפי שמים, וכאשר באה מחלה או צרה, או בימים הנוראים מתפללים אנו אל ה' על חיינו וכל צרכינו, ונראה לנו שהוא דבר של מה בכך, הרי יש לנו עצה טובה, מתאמצים קצת בתשובה ותפילה ונפטרים מן הצרות. ובאמת אין זה מספיק כלל, אלא כפי ריבוי כפילות החטאים התפילה קשה יותר ויותר. דומא הדבר למחלה הגוף, שאכל אדם דבר המזיק, ורץ לרופא ונותן לו תרופה, אבל כאשר זה קורה שוב, כבר לא תועיל תרופה פשוטה, אלא צריך תרופה חזקה יותר, ועם הישנות הדבר נשאר רושם ההיזק עד שאולי רק ניתוח יעזור. וכן בענין הפגם הרוחני, כל נחשוב שבינתיים אפשר להקל קצת בלימוד התורה וכוונת התפילה, בזהירות בקדושת העינים ומחשבות טהורות, או בעניינים של בן אדם לחבירו, כעס מחלוקת וכו', וכאשר נצטרך, נצעק אל ה', אין הדבר פשוט כלל. כי ככל שהדברים מצטברים נעשה הדבר קשה יותר ויותר.

הגדה של פסח "תפארת שמשון" מאת הרב פינקוס זצ"ל

יצר הרע נקרא "מלך זקן וכסיל" (קהלת ד. יג)

נשאלת השאלה: וכי יצר הרע הוא כסיל? הלוא אין חכם ממנו, הוא מסובב את כל העולם על האצבע שלו. התשובה לכך היא: כל בעל מלאכה נקרא על שם המלאכה בה הוא עוסק: "חשמלאי" נקרא משום שהוא

עוסק בחשמל, "סנדלר" נקרא כך משום שהוא עוסק בסנדלים, "אופה" נקרא כך משום שהוא מייצר דברי מאפה וכדומה. יצר הרע נקרא "כסיל" כי ב"בית החרושת" שלו הוא "מייצר" כסילים. יצר הרע, החכם הגדול, ש"מסובב את כולנו על האצבע", עושה אותנו כסילים. על דרך זה אפשר לפרש גם את התואר הנוסף של יצר הרע "זקן". הוא נקרא כך משום שהוא עושה אותנו זקנים.... "למה לך לקום מוקדם בבוקר", הוא אומר: "הרי אין לך כח, אתה עיף מאוד" או "למה ללכת לשיעור, הרי אחרי יום עבודה קשה אתה לא בכושר, אתה בין כה וכה תרדם בשיעור", וכדומה. את זאת עלינו לדעת, לא להיות זקנים, להתעשת ולהיזדרז בעבודת השם יתברך, ולא לשמוע את יצר הרע.

הגדה של פסח "יחי ראובן"

ארבה: מצוה "ולמען תספר", במכת ארבה

במכת ארבה אומרת התורה: "ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אתותי אשר שמתי בם וידעתם כי אני ה'" (שמות יב). הקשו רבותינו: במה התיחדה מכה זו משאר המכות, שדוקא בה נאמר הצווי של "למען תספר"? מובא משמו של רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל: הסיבה שרק במכה זו נאמר הצווי "למען תספר" היא, מפני שרק בה נאמר "ואחריו לא יהיה כן" (י. יד). כיצד אם כן ידעו הדורות הבאים איך נראית מכה זו אם לא יספרו עליה?

הגדה של פסח "נעימות יאמרו" מאת הרב רוזנבלום שליט"א

"ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו"

הרמב"ן (בסוף פרשת בא): פותח לנו צוהר גדול להבנת הניסים ונפלאות שעשה הקב"ה לישראל במצרים, וכן לשון הרמב"ן: וכן כל כיוצא בהן, מצוות רבות זכר ליציאת מצרים, והכל להיות לנו בכל הדורות עדות במפותים של ישכחו...מן הניסים הגדולים המפורסמים אדם מודה, בניסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם ניסים, שאין בהם טבע ומנהגו של עולם עד כאן דבריו. הרי לנו, שהניסים לא נעשו לישראל על מנת שישמשו למקומם בשעתם בלבד, אלא להאיר לנו את הדרך בחשכת הגלות ולהחדיר בלבנו הכרה ברורה שגם בזמנים, במעשים ובעניינים הנראים לעינינו כטבעיים, מעשים אשר אין יד ה' גלויה בהם לעין כל, עלינו לראות ולהרגיש את השגחת הקב"ה עלינו. הניסים נעשו לישראל, כדי שעל ידם נוכל להודות לאבינו שבשמים ולהלל את שמו הגדול על כל נשימה ונשימה.

הגדה של פסח "כמוצא שלל רב"

נס הריבוי רק כשהתחיל השיעבוד

מיד לאחר שמספרת התורה על מות יוסף, אחרון השבטים, היא מסמיכה לכך את ריבוי ישראל, אשר "פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאוד מאוד". מדוע התרחש ריבוי מופלא זה של העם רק לאחר פטירת השבטים? יש לומר: כשמת יוסף התחיל שיעבוד ישראל במצרים, וכדי למהר את הגאולה, ניתן לישראל ריבוי מיוחד, שהרי חשבון פשוט הוא, ככל שיותר אנשים יעבדו, תתמלא הסאה מוקדם יותר. לכן בני ישראל פרו וישרצו חסד מיוחד מאת ה' כדי לקצר את משך השיעבוד. החיד"א ביאר: רבים שואלים מדוע ישנם כל כך הרבה גויים בעולם, וכה מעט יהודים? התשובה היא, שדומה הדבר לאבנים טובות, שהן מעטות לעומת עצי היער שהם רבים ביותר. אך איכותה של אבן אחת עולה על עצים רבים. ישראל הינם כאבנים טובות. הם אמנם מועטים בכמות, אך איכותם גדולה בשל המצוות שהם מקיימים. כאשר היו היהודים במצרים, לא ניתנה להם אפשרות לקיים מצוות, ממילא האיכות של עם ישראל כבר לא היתה אותה איכות כמקודם, והיה צורך שיהיו בכמות גדולה יותר. יוצא, אפוא, שברגע שהתחיל השיעבוד והמצריים לא נתנו ליהודים לשמור את המצוות, מוכרח היה שישראל יפרו וישרצו וירבו ויעצמו במאוד מאוד. ספר "ומתוך האור" **יציאת מצרים**

הטבע כלל. בגלל דעתו זו לא פחד מעונש כי לה' אין שליטה על העולם. ולכן לא אכנע אליו ולא אשמע בקולו. ספר "מטעמי השולחן"

הלכה: חיוב בדיקת פירורי חמץ

כתב מ"ב (סי' תלא סק"ב): אם יהיה החמץ בביתו גזרינן שישכח ויבוא לאכול לכן תיקנו חז"ל שאעפ"י שמבטל לא סגי אלא צריך לבדוק ולבערו מן העולם. ובפסקי תשובות (ה' אות ד) כתב: והסכימו הרבה פסוקים שצריך בבדיקת חמץ לחפש גם אחר פירורי חמץ פחות מכזית ולהעבירם מביתו, ואף שאמרו בגמ', פירורים לא חשיבי ואינו עובר בכל יראה, מ"מ זה דווקא לענין שאין צריך לבטלם, אבל עדיין יש חשש שיבוא לאוכלו, ובחשש שמא יבוא לאוכלו לא חילקו בין פירורים לגלוסקה שיש בו כזית. ספר פסקי תשובות חלק ה'

פתגם: אל תשאיר חלון פתוח, כי האהבה היא כמו נר, יכולה ליכבות מכל רוח.

חקירה: מצה

צריכה להיעשות מחמשת מיני דגן ולא מאורז ודוחן, הדין הוא שתהיה דווקא מחמשת המינים, או שתבוא לידי חימוץ (קובץ שיעורים פסחים קעו) ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: קימחא דפסחא

שואלין ודורשין בהלכות פסח וכו', "שואלין ודורשין", בפה. "ומנהג לקנות חיטים", בפועל. כי שמעתי אומרים, שפעם היו מנשקים את ספר התורה בפה, וצדקה נתנו ביד. כיום מנשקים את ספר תורה בהושטת יד, וצדקה נותנים בפה: מבטיחים ודים. הנודבים שבעים מההבטחות, אבל העניים לבטח אינם שבעים מהן! "והגדת" הגדה של פסח מאת הרב יעקב גלינסקי זצ"ל

שבת שלום, פסח כשר ושמח

יוצא לאור לרפואה שלימה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, ברטה מסעודה בת לאה, חיים מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בן קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וז בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: נעמי פנינה בת סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזיל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זורה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מול פורטונה. שמחה בת קמיר, אמיל חיים בן עזו עזיזה, רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי.

קידש, ורחץ, כרפס, יחץ, מגיד, רחצה, מוציא, מצה, מרור, כורך, שולחן עורך, צפון, ברך, הלל, נרצה. ממילת קדש עד נרצא הן ט"ז תיבות, כנגד ט"ז ברכות שיש בלילה הזה, והם: א) בפה"ג, ב) מקדש ישראל והזמנים, ג) שהחיינו, ד) בפה"א, ה) גאל ישראל בסוף ההגדה, ו) על נטילת ידים, ז) המוציא, ח) על אכילת מצה, ט) על אכילת מרור, י, יא, יב, יג) ארבע ברכות דבהמ"ז, יד) בפה"ג על כוס שלישי, טו) בא"י מלך מהולל בתשבחות על כוס רבעי, טז) ואח"כ ברכת על הגפן באחרונה. סימן לזה: ויברכו שם כבודך (נחמיה ט', ה) י"ו ברכו.

מטרת המכות

מטרתן העיקרית של המכות היתה ללמוד ולהוכיח באופן ברור ומוחשי למצרים ובמיוחד לישראל שהכל בידי שמים. המכות אמתו שלושה דברים: א) מציאות ה' ושהוא בורא עולם. ב) ה' מנהיג את העולם בהשגחה פרטית ובמיוחד את ישראל. ג) אין עוד מלבדו, הוא לבדו עושה ויעשה לכל המעשים לו לבדו היכולת. פרעה כחש בכל הג' דברים אלו: הא' מציאות ה', הוא אמר "לא ידעתי את ה'", אלא העולם הוא קדמון ומלבד זאת אני עשיתי את עצמי. הב', שהיה חולק לומר אפילו אם תרצה לומר שיש אלוה-ה מ"מ אינו משגיח בשפלים, העולם כמנהגו הולך, והוא לא ידע מה נעשה פה ואני יכול לעשות כרצוני, אין שכר עונש. הג', שהיה חולק על יכולת הש"י לומר: שאינו יכול לשנות את

